

36
L'abb
Forst
Vol 2
p.176

g. A woman who was *tehorah* but not in a permitted status: *Poskim* discuss the *halachah* of a woman who, for various reasons, was not permitted to have *biah* with her husband before the menstruation began. For example, if menstruation began immediately after the separation day for the *onas havest* or *ponah beinomis*,³⁸ immediately after *Yom Kippur* or *Tisha B'Av*³⁹ or immediately after her days of mourning, may these days be considered part of the five days?⁴⁰ *Poskim* disagree about the status of a woman who separated for non-*halachic* reasons, i.e., medical reasons, before the menstruation began.⁴¹ One should discuss any of these cases with a *Rav*.

כא. אשה שכשראתה, היתה פרושה מבעלה מחמת איסור או משום מחלה, אם עולה לה זמן הפרישה להמתנת החמישה שלפני הדין נקיים, וביאור המנהגים להמתנת החמישה ימים ושבעה ימים שהביא הרמ"א

אשה שפירשה מבעלה מחמת שהיה יום הוסת, ונהגת לפרוש כל המעלי"ע, וכא הוסת מיד בלילה דאחר כך. כיוון דמתנת איסור היתה הפרישה, נחשב יום זה במנין החמישה ימים דנהגין שלא למנותו כד הנקיים.

וימי אבלות שלו או שלה, דאסורין בתשמיש מצד איסור האבלות שלא מצד איסור נדות, שבס' הרכי תשובה סימן קצ"ז ס"ק פ"ז הביא מס' תוספת ירושלים דדעתו היתה תחילה שאינה צריכה להמתין מאחר דהיתה אסורה בתשמיש, אף שהיא מצד איסור אחר דאבלות. אבל חזר בו ממה שראה במדרש תנחומא (מצורע פרשה

ד), דהאשה צריכה שתהא שומרת ט"ו יום ואחרי כן מתרת לבעלה, כיצד היא עושה שומרת ד' ימי נדתה ואחרי כן סופרת ד' ימי נקיים ונסדרת ביום השמיני וטובלת טבילה חמורה אחר שקיעת הזמנה. שלפי טעם זה, לא מהני לא אבלות ולא הבתולים.

נהג לע"ד מסתבר שא"צ להמתין מיום הראייה אלא ד' ימים שהצריכו להמתין כדכתב הרא"ש (נהג פ"ד סימן א') שמא תפלוט ש"ל, ואם פלטה סתרת מעיקר הדין יש מקום לגזור בלא שמשא אמו שמשא כמבאר לקמן, ויום הראשון שצריכה להמתין רק מחמת חשש דשמת תשמש בין השמשות, נמנה גם מימי האבלות, כיוון שהיא מחמת

איסור אף שאינה מחמת איסור נדה, דכל שלא שייך שתשמש אינה צריכה להמתין חמישה ימים, אלא ארבעה בלבד ככלה, ע"ל לעיל אות י"ג, וכן נפטר מלמנות יום והמישי כשראתה דם תיכף בתחילת מוצאי י"ב ובתחלת מוצאי

פ"ט

כב. בדיון אשה שאין לה בנים ותוכל להתעבר רק אם תטבול קודם ליל י"ג לראייתה

אשה שאין לה בנים, ולא מצאו הרופאים חיסרון אלא זה שלפי טבעה והסימנים לא תוכל להתעבר כשתטבול ככל הנשים שהוא בליל י"ג, אלא קודם לזה, דצריכה להתחיל לספור ד' נקיים תיכף אחרי ד' ימים שהביא כתר"ה מספרי איהו גדולי דורנו שהחמירו, אלא נתנו לה עצה שלא תטבול בכל פעם אלא לסידוגין.

שהיא שלא כדחייב מדינא מי שלא קיים פריה הרבה, לבעול בכל עונה עד שיקיים, כדאיתא בשי"ע אה"ע סימן פ"ז סעיף ו', אף באופן שפטור מצד מצות עונה דחייב הבעל להאשת. והוא אף במי שמצד טבעה נקל לה להתעבר, כי הא לא ידוע מתי הוא הרצון מלפני השי"ת שתתעבר ממנו, וא"כ כ"ש שאין זו עצה לפני נשי כאלו למנוע מן תשמיש של חדש שלם. אבל העיקר כדחייב

כתר"ה מדברי מלכאל ומערוך השלחן (סימן קצ"ו סעיף ב') שכשהוא צורך גדול להתיר לה להתחיל לספור ד' הנקיים מיום ה' לראייתה אם אפשר לה. וגם בפ"ט ס"ק ט"ז הביא בשם השל"ח, להתיר להתחיל לספור ביום ה', כדי שלא תטבול בליל שבת שבמוצאי יום טוב בלא שמשא

ימים שקודם הראייה, ולהסדרי טהרה (ס"ק מ"ב) אף בשמשה. ולכן אין שום טעם להחמיר כזה במקום צורך גדול כזה. אבל כשידוע מתחילה שתצטרך להמתין רק ד' ימים, גם הסדרי טהרה יודה שטוב שלא תשמש עם בעלה כל המעלי"ע שקודם זמן ראייתה, כדי שיהיו לה חמישה ימים קודם שתתחיל לספור ד' הנקיים. אבל כשלא עשתה כן, יש לעשות לתחילה להתחיל לספור מיום ה' לראייתה כהשל"ח - בלא שמשא ביום שקודם הראייה בפשיטות. וכשיאכא צורך יותר כגון שמצטערים

טובא, יש להתיר להם אף בשמשה כהסדרי טהרה. כי בעצם צדק הסדרי טהרה שבכל אופן יש להתיר לצורך גדול כזה להתחיל לספור ה' נקיים מיום ה'.

ולכן כשצריכה לטבול בליל י"ב, משום דאז לדעת הרופאים הוא הזמן שראוי לה להתעבר, אף שג"כ היה יותר טוב שלא תשמש עם בעלה בהמעלי"ע שקודם 36 הוסת, מ"מ אם שכחה, או שלא היה ברור לה יום הוסת ולא פרשה, היא לה העצה אם אפשר לה להתחיל לספור ה' נקיים מיום ה' ויגמרו ד' הנקיים ביום י"א. אבל כשזמן שאפשר לה להתעבר הוא בליל עשירי, ואפשר

לה ליתור מצד נדוטה משום דאינה רואה יותר משני ימים, הא ליכא עצה אחרת אלא אם תפרוש קודם הוסת. שלכן מאחר שהיא פורשת תחילה, אין להתיר לה אלא כשתפרוש ג' ימים קודם הוסת כדכתבתי.

לה ליתור מצד נדוטה משום דאינה רואה יותר משני ימים, הא ליכא עצה אחרת אלא אם תפרוש קודם הוסת. שלכן מאחר שהיא פורשת תחילה, אין להתיר לה אלא כשתפרוש ג' ימים קודם הוסת כדכתבתי.

לה ליתור מצד נדוטה משום דאינה רואה יותר משני ימים, הא ליכא עצה אחרת אלא אם תפרוש קודם הוסת. שלכן מאחר שהיא פורשת תחילה, אין להתיר לה אלא כשתפרוש ג' ימים קודם הוסת כדכתבתי.

38

Nalc
ל"ו
ל"ו

37

Nalc
ל"ו
ל"ו

ובאשה שזויתה אסורה מתשמיש מצד שאסורה הרופאים מצד איזה מחלה, פשוט שלא מצרפינן הזמן שפירשו בשביל זה לסך חמשת הימים. ולא נחשב זה ענין איסור, אף שכעצם איכא איסור דחבלת הגוף לדברי הרופא, שלא נחשב זה איסור לאינשי.

עד שאלתו באיש יריש שאין לו בנים, והרופאים אומרים שהגורם לזה הוא זמן הקצר בין וסת לוסת, ולכן מבקש האיש לכצוא דרך היתר שאפשר למעט ימי רחוקה ממנו אחר ראייתה, ואולי עיני יוכה להבנות סמנה.

הנה, הרמ"א ביו"ד (סימן קצו סעיף יא) כתב: שעכשיו אין לחלק בין שמשא עם בעלה ללא שמשא וכל אשה שרואה אפילו כתם צריכה להמתין ה' ימים עם יום שראתה בו ותפסוק לעת ערב ותספור ד' נקיים וכן נוהגין במדינות אלו ואין לשנות. אבל בפתחי תשובה שם (סי"ק טו) הביא בשם השל"ה שכתב וז"ל: מעשה בא לידי באשה אחת שהיה יום ד' לגדתה ולא שמשא עם בעלה כלילה שקדם ראייתה והתרחי לה ללבוש לבנים ביום ד' ולהתחיל לספור ביום ה', כי אם היתה מתחלת לספור ביום ו' או היה בא ליל טבילה בליל שבת שאחר י"ד ומוטב שניחא חומרא זו כדי לקרב הטבילה לחפיפה, עכ"ל. ומסתברא שגם בני"ד הוא שעת הדחק שאולי עיני תבוא לידי הריון ויכולה ללבוש לבנים ביום ד' ולהתחיל לספור ביום ה'.

אלם אם כל התרופה של אשה זו היא לקרב את המגע עם בעלה שיהא סמוך יותר לזמן ראייתה, ואם כל ראייתה אינה נמשכת יותר מיום או יומים, ישנה עצה שתוכל לפסוק בטוהרה באותו יום שפוסקת ראייתה וחמנה למחרת ד' נקיים, והוא שתטבול לסירוגין דהיינו אם ראתה בא' בניסן לא תטבול באותו חודש כלל ותשאר בטומאתה עד ראייתה השניה ואח"כ ביום שחפסק ראייתה השניה אינה צריכה להמתין כלל ויכולה לעצ ערב לפסוק בטוהרה ותמנה למחרת ד' נקיים. וזה עפ"י דברי השי"ך (סימן קצו ס"ק כב) שכתב וז"ל: צריכה להמתין ה' ימים בין אם שמשא ובין אם לא שמשא היינו מתחלתה ומשום טעמא דשי"ן, אבל אם תוך ימי ספירתה או אחר ה' ימים נתקלקלה וחזרה וראתה דם או כתם פוסקת באותו יום בטוהרה ומונה למחרת זה פשוט, עכ"ל. ומסתברא דזה שכתב השי"ך וחזרה וראתה דם תוך ימי ספירתה לאו דוקא הוא, אלא אפילו אחר ימי ספירתה כל זמן שלא טבלה ונשארה טמאה, דזיל בתר טעמא, דהא כל הטעם של השי"ך הוא שמכיון שהיתה טמאה והיתה אסורה לשמש אין הגזירה של שמשא אטו לא שמשא, ואין הטעם של שי"ן, וממילא שה"ה אפילו אחר ספירת נקיים כל זמן שלא טבלה ונשארה בטומאתה היתה אסורה לשמש לפני ראייתה.

ואף שיש לחלק בין אם ראתה בתוך ד' נקיים (כמ"ש הש"ך), דלא היה בידה כלל לטבול ולשמש עם בעלה, ובין אחר ד' ימי ספירתה שהיה בידה לטבול ולשמש לפני ראייתה, ולומר שמכיון שהיה בידה לטבול ולשמש שוב ישנה הגזירה לא שמשא אטו שמשא. אבל בדברי האחרונים מבואר שגם בראתה אחרי ה' נקיים כל זמן שלא טבלה והיתה אסורה לשמש עם בעלה לפני ראייתה אינה צריכה להמתין. ויעויין בסדרי טהרה (סימן קצו סעיף לט) שהביא בשם בעל מנ"י בספרו טולת כלולה וז"ל: ואפשר דאף אם ראתה מיד אחרי טבילתה קודם שבאה לבית בעלה כלל דפוסקת באותו יום, כי בלא"ה בלא שמשא הוא חומרא גדולה הוה דלא לוסף עליה, דהלא אם היתה מאחרת טבילתה שעה או שעתים והיתה רואה מותרת ללבוש לבנים וכי משום שטבלה ולא באה כלל לבית בעלה מי גרע, הרי שפשוט לבעל המניי שאם היתה מאחרת את הטבילה שעה או שעתים והיתה רואה לפני הטבילה מותרת ללבוש לבנים וא"צ להמתין אעפ"י שבידה לטבול, ויעו"ש עוד בסדרי טהרה שמביא בשם מעיל צדקה שכתב בתוך הדברים: ואילו ראתה קודם הטבילה לא היו מחמירין עליה לספור יותר מ' נקיים וכו', וגם בראתה אחר הטבילה לפני שנוקקה עם בעלה הביא שם שיש מקילין בזה. אמנם בזה הוא מצרף עוד טעם משום שהי מילתא דלא שכיחא אבל בראתה לפני הטבילה שהיתה אסורה לשמש עם בעלה לפני הראיה משמע שם שפשוט לו שא"צ להמתין מטעם שכתב השי"ך, דמכיון שהיתה טמאה לפני ראייתה היתה אסורה לשמש ל"ש הגזירה לא שמשא אטו שמשא, ואף להחולקים שם בטבלה ועדיין לא נוקקה לבעלה מ"מ בראתה לפני הטבילה משמע שם, דלכרע א"צ להמתין יותר מ' נקיים.

ועובדא הוי באשה שהיתה רואה כל ארבעה עשר יום ולא נמשכה ראייתה יותר מכמה שעות, הוריתי לה שתטבול ותטהר לסירוגין פעם אחת אחר שתי ראיות ובני"ל.

40 Index ק"פ: 137

(קס"ט) וכא אשה שרואה וכו' צריכה להמתין ה' ימים וכו'. ונראה שאם ראתה בין השמשות שהוא ספק יום ספק לילה יש להקל ולתלות שראייתה היתה ביום וכגון שראתה בין השמשות שבין יום א' ליום ב' תוכל להתחיל ספירתה ביום ו' כאילו ראתה וראי ביום א' כיון שאפילו היתה ראייתה בליל ב' איכא באמת ו' עונות שלימות קודם יום ו' אלא שהחמירו מחשש טעות של בין השמשות כנ"ל ובספק איך נראה להחמיר:

43 Rabbi Forst P.169

15. Chafetz Chaim writes in Nidchei Yisrael 41:6 that if the hefseik taharah is done during bein hashesh-nashos, one should consult a Rav. It may seem that he leaves some room for leniency. Igros Moshe J.C. 4:62 s.v. טהרה וליענין דפסק טהרה is lenient, in New York, if a woman did the hefseik taharah up to nine minutes after sundown. The author was told by R' Moshe Feinstein's son, R' Dovid Feinstein, that R' Moshe generally did not permit a hefseik taharah that was done even a moment after sundown unless the circumstances required that one be lenient. See also Be'er Moshe 2:61. If a woman is uncertain whether the hefseik taharah was done before or after nine minutes, it seems that it should be invalid, even according to Igros Moshe, since his validation of one done before

41 ס' ה"ו ח' כ"ג

אם ראתה מראה מסופק ופרשו וחס"כ פירסו נדה, מונין הימים מהכתם כיון שפירשו מתשמיש ומכל ההרעקות ונהגו ליוסור, ואפילו חס"כ חס"כ פסק המורה הוראה דהכתם טהור.

42 י"ה ה' כ"ג י"ו ס' ק"נ

ולענין הפסק טהרה אם היתה אנוסה ולא יכלה לעשות בדיקת הפסק טהרה עד אחר השקיעה יכולה ב' רבעי מיל הראשונים מטעם חס"כ שלכן באן נוא יארק וכדומה הוא רק עד תשעה מינוט מתחלת השקיעה.

330 ט"ה הכה
ק"ס: 53-1

55

(יג) דאיבא אונס. עיין נכ"ח של דעמיס יכולה
לפגול בשביעי ביום מחמת אונס וכגון דעמימי וחשתי ויומר איכא אונס דחסי' ביום לילין
יכולת לפגול בגון שהוא יום חיד טהרה או פולחן דזה מפני פריניס ודעמימי יכולת לפגול
ביום אבל לא בלילה מפני שסוגריס עמי העיר וכזו מוכל לפגול בשביעי ביום ונריכס להסמיר
פנילס מפעלה של ימס עמס ביום ויבואו לודי ספק ועיין בהשגות ס"ה סי' ל"ו :
(יד) יכולת לפגול בשמיני מבע"י. ומבאר מהשגות ס"ה סי' כ"ח שהכחתי למיל
דלס אינא יכולת להניע פנילס ותיסיס אונס דמלחא מקרי ג"כ אונס וז"ל מותרת לפגול
ביום שמיני וחסר פנילס עד הלילה וכ"כ בשם דספר סולת למחנה :

56
ק"ס: 53-3

יד ולענין הלכה משמע מדברי הרא"ש דס"ל כר"ת
מכנהב ורשב"ם היה מחמיר שלא תבול עד
שתחזק ור"ת היה אומר שא"צ להתמיר כל כך וכו'
עכ"ל סוקרי לרברי רשב"ם חמרא בעלמא וכתב דברי
ר"ת באהרונה ש"ם דס"ל כן להלכה וכ"כ באגור שהמנהג
באשכנז לתבול סמוך לחשיכה ע"ש וזוהו ג"כ ראיה דגם
ביום ז' סובר ר"ת כן ביום שבי' שהמנהג כן ובבבליה דיום ח'
אינו מצוי כל כך ומדברי משגי' להדיא דאב"י מבבליה קאי

וכנה שביעי דברי סגור סג"ס ס"ו סתם לוחן נשים
שכונות ביום ליתום להסמיר מבעליהן וכו' ומס' ס"ו
אל זה אך האמת דעל ז' קאי כמ"ס סג"ס וסוף לשיעור
וסב"י ס"ה דברי סג"ס סתם סתם להחמיר כרשב"ם
ע"ש ע"ז גם כן דמדינה טעם לדעת ר"ת ולס"ז בנת
הכפרים שכלום לעיר למקום וקסא להן ליסע בלילה מתוך
לעיר הנה ביום ח' פשיטא שיכולת לפגול ביום ז' וכו'
כל דעת רביס סס כיון שלא סתם לכתוב עד הלילה
ולכן בע"ש ועי"ש ודמי חשיבה ביום ז' סתמי מוכרחה
לכא קודם הלילה הע' לחשבו לרשב"ם חס' הפשיטא
וכרחינא דיתקן פשיטא שריכס ללחם מצעוד יום מביאה
ז' ותיקן מירא כשהפשיטא וסכחיה בבוטס כמ"ס ס"ז
ס"ו והו"ק | :

כשאנו נוגע לפי"ר מחויבת תיכף לתבול משום השעבוד
לבעלה שנמצא שליטתו ביום ח' הוא רק לעתים
רחוקות שלא היתה יכולת לתבול תיכף כשגזתה, וא"כ
דאי מדלא כתב הרא"ש שהוא ביום ח' איירי ביום ז'
שא"כ פשיטא שבוהו ג"כ מתיר ר"ת, שא"כ היה אפשר
שמה שהרשב"ם היה מחמיר שלא תבול עד שתחזק
איירי דוקא ביום ז' וביום ח' גם הוא מתיר אבל יש
ג"כ לומר דאיירי בכל אופן בין בוי' בין בחי' מחמיר
הרשב"ם ור"ת מתיר, עכ"פ ר"ת מתיר לתוס' והרא"ש
אף בוי' דלא כהש"ך, וא"כ אפשר שמוכרחין לדחוק גם
במסור דהא לא מסתבר שיפלוג על הרא"ש אב"י ובפרט
שלא תוכיח דבריו. ועיין בהת"ס סימן קצ"ו שכתב שגם
ברא"ש איתא כמו בסוד שאיירי ביום ח', שלכן אף
שמודה על האמת להת"צ שר"ת מתיר גם ביום ז'
אבל מ"מ דחיקא ליה מלחא. לפרש ברא"ש וטור דיום ח'
הוא אור ליום ח', אבל הא ברא"ש לא הוזכר יום ח'
וא"כ פשוט שאיירי ביום ז' כה"צ או שאיירי בכל
אופן ואדרבה זה שברא"ש לא הוזכר יום ח' מוכרח
לפרש במסור כהכ"צ, ומה שברא"ש הוזכר בסוף דברי
ר"ת ואז ליכא למיחש לסדר וסובר התת"ס דסדר בתה
הוא שייד רק בחי' הא גם בתוס' הוזכר בדברי ר"ת
סדר בתה ומ"מ מודה לעבוה"ג דהתוס' איירי ביום ז',
ומש"כ בהת"ס מלשון עבוה"ג שבתוס' לא הוזכר הבת
בכל הדבור מוכרחין לומר דכוונתו רק על תחלת דברי
ר"ת שהביאו התוס' אבל בסוף דבריו הא מפורש בת
דכתב וליכא למיחש אם תבול היא ביום סמוך לחשיכה
תבול בתה בעוד היום גדול, ומפורש סוף דברי ר"ת
דהוא עוד דבר היינו דמתחלה כתב דשוב לא יבא לידי
ספק דהוא על האשה בעצמה שלא יבא לעבור על
איסור ביאת נדה ואח"כ כתב דליכא למיחש גם לבתה,
בלא יבא לידי ספק שקורא לגמר ענין דבור, וגם בתחלת
דבור התוס' הוזכר הבת ואף שהוא דוחק מוכרחין לפרש
דבריו מפני המציאות (שוב מצאתי ספר עבוה"ג וליכא
שם לא הוזכר הבת בכל הדבור אלא לא הוזכר עדיין,
וגם בפירוש דר"ת תרתי קאמר והוא כדבארתי דבריו
ותלא על התת"ס שהעתיק לשון שלא נאמר שם כלל),
וא"כ גם ברא"ש הוזכר סדר בתה רק בסוף ואפשר ג"כ
לפרש שהוא לתוס' שגם סדר בתה ליכא. והם הא
בתה"ש סק"ו הביא ממהרי"ל שאף ביום ז' איכא דסדר
בבתה ומה שנושאר בצ"ע הוא על שמשמע ממהרי"ל
שהאיסור ביום ז' הוא ג"כ רק משום סדר בתה הקשה
דביום ז' הא איכא איסור ממש מחשש שאול' תראה
ותסתור למפרע, אבל ע"ז שאיכא גם חשש דסדר בתה
ליכא קושיא. ובסד"ט שם הביא מעבוה"ג דאם אסור
לר"ת ביום ז' סמוך לחשיכה כדסובר הטור הוא, מטעם
סדר בתה הרי דאיכא סדר בתה גם בוי'.
וכיון שר"ת מתיר אף בוי' לתבול סמוך לחשיכה

57
ק"ס: 53-1

סימן ס
טבילה בע"ש קודם הלילה
ומתי תוכל לשוב לביתה

בע"ה.
י"ג מרחשון תשל"ת.
מע"כ ידידי הרב הגאון מהר"ר גדליה פעלדער
שליט"א רב ואב"ד בטראנאטא, מחבר ספרים יקרים.
הנה לתבול ביום ז' לעת צרב באופן שתבא לביתה
אחר שתחזק שפליגי רבוחתא בנה במקום אונס
דלהש"ך סי' קצ"ו ס"ק י"א והבי"ח אסורה דהרי אף
בדיעבד סברי דטוב להתמיר ולא עלתה לה טבילה
כמהרי"ל אבל לא כתב שטוב להתמיר אלא היכא דאפשר
אבל עכ"פ לכתחלה אוסר הש"ך ואף לכלה שדאי לא
תבוא אל התתן עד הלילה כדכתב הרמ"א. הא אוסר
הש"ך שם סק"ט, וא"כ כ"ש לסתם נשי שרק צריכה
להשתדל שלא לבא ברוב הפעמים שאין להתיר לדידה
אף כהדמין באופן שדאי לא תבוא שהוא כשתבול
ממש איזה רגעים קודם שתחזק. אבל פשוט שהוא משום
דמפורשי מחלוקת דרשב"ם ור"ת ביום ז' שכן משמע
בלשון הטור לכאורה שכתב בסימן קצ"ו ור"ת היה
אומר שא"צ להתמיר כל כך ולהמתין עד שתחזק ביום ח'
שמשמע להו שביום ח' על הטבילה ביום ח' וגם משום
דמטיק משום סדר בתה שמשמע להו דענין סדר בתה
הוא דוקא בוי' ולא בוי' דאם איסור הטבילה הוא מדינא
גזירה שמא תמשש כדכתבו התוס' בגדה דף ס"ו ע"ב
ד"ה אבל, דא"כ משמע דבי אף ר"ת אוסר, וכמפורש
כן בש"ך סק"ו בסופו, אבל בסד"ט סק"ט כתב דבתוס'
ז"ה משום מבואר דאף בוי' מתיר ר"ת לתבול סמוך
לחשיכה דתו ליכא למיחש שמא תבא לידי ספק והביא
כן מחשבות עבוה"ג ומחכם צבי סימן י"א, ופשוט שכן
משמע גם ברא"ש, ואדרבה פשוטת הרא"ש שהזכיר גם
הרשב"ם שהוא מחמיר שלא תבול עד שתחזק הוא
בסתם טבילות שהן רובא דרובא שטובלות בוי' ולא למחר
כדאיתא בש"ע סעי' ב' דבעפלה בעיר מצוה לתבול
במנה שלא לבטל מפרי' אפילו לילה אחד, ופשוט שגם

חוששין לשמא יעברו במזיד על איסורין אלא דכשתבא לבעלה יש לחוש שכיון שאיסור קל הוא יזלוזלו כשהן יחד, אבל דאי אין לחוש שישתדלו ויטריחו למצא זאיז אפילו כשהוא איסור קל, אבל מ"מ כיון שהזנות אסר כשתהיה בבית חברתה יש לחוש לדבריו, אבל כשילך לביהכ"נ והיא תבוא לביתה אין לחוש אף להזנות, וגם נראה דאף שתבא לביתה אם א"א להו להיות ביחד עד הלילה כגון שיש בבית ילדים נמי אין לחוש לכלום, שלכן אולי במדינתנו בזה"ו בימים הקצרים והביגונים ששום איש אינו הולך לישן מצד האור הגדול שיש בכל בית ורגילין שכנים ואף רחוקים לבא עד שלש וארבע שעות בלילה אין לחוש כלל שיכבו הנרות וילכו לישן עוד קודם הלילה דלא כהמקומות הזמנים שלא היה להם אלא גרות קטנים והיה קשה להשתמש שמפני השכח הלילה רובא דאינשי היו הולכין לישן בתחלת הלילה היו נמצעים אינשי מלכת לבית אחרים אף כשעה קודם הלילה כדי להכין להשיגה והיה שייד לחוש לשמא ילכו לישן גם קודם הלילה, ורק בימים הארוכים יש אולי קצת לחוש, ויש לצרף בשעת ההזק גם סברא זו.

דברי האב"י י"ד סי' ר"ג תמהין דבאות ד' שרוצה לפרש בבעה"נ דהראב"ד דחכמים לא אסרו לטבול בו' בנשי דידן כיון נזה שאינה טובלת אלא בלילה ולא מחשש סתירה, הא מפורש בבעה"נ שם לישון הגמי דהוא משום דרבי שמעון, אבל אסרו שמא תבוא לידי ספק ואיך שייד לפרש דבתכ"ד יסתור הראב"ד מה שהביא מהגמי ובהכרח דאין זה כוונת הראב"ד ולשונו צ"ע ולענין הברכה אין בזה ספק ברכה כיון שמתרת לבעלה מדינא ולא דמי למה שאינה מברכת על ספירתה דנחשב שם לספק דהרי הצריכו בדיקה בכל יום.

הגני ידיו,

משה פיינשטיין

59 Rav Forest
P. 252

42. See *Igros Moshe*, Y.D. 3:60, who permits a woman to be *tovel* before *Shabbos* and return home in time to light *Shabbos* candles, if her husband leaves for *shul* before she arrives home. Based upon all that has been explained heretofore, this ruling seems contrary to the position of other *Poskim*. *Sidrei Taharah* is lenient only if she returns home after nightfall. Other *Poskim* (see note 36) do not concede even that much. *Chasam Sofer* rules that she may not even go to a neighbor's house. *Igros Moshe* claims that the husband going to *shul* is more effective since he certainly will not leave before the end of the *tefillah*. This is questionable. *Igros Moshe* adds that if children are at home there is no problem if she returns home. This is similar to the position of *Shoel U'Meishiv* cited in note 35. This view is not shared by other *Poskim*. *Aruch HaShulchan* 197:14 clearly prohibits *tevilah* on Friday night since she must return home before nightfall. He was certainly aware of the possibility of the husband going to *shul*. *Poskim* also assumed that there were children at home, see *Toras HaShelamim* 197:9; nevertheless, none use it as a lenient factor. In addition, one should note that in the opinion of *Beis Hillel*, gloss to 197:5 (cited in *Sidrei Taharah* 197:15), a *tevilah* done before *Shabbos* is invalid. See also *Yad Efraim* 197:3 at end. In conclusion, *Igros Moshe's* position is difficult to sustain. A Rav must weigh these considerations and whether the *tevilah* is possible otherwise. Perhaps she can light *Shabbos* candles without accepting *Shabbos* upon herself (see Chapter Thirty-Six, Section B), drive to the *mikveh* before *Shabbos* and walk home after the *tevilah*, even if it is a far walk. One should also bear in mind that in previous generations people did not have much choice about where to live and building a *mikveh* was nearly impossible for smaller communities. However, nowadays one has a choice where to live. There is usually no compelling reason for a couple to buy a home far from a *mikveh*. In addition, we are more affluent today and there is the option of building satellite *mikvaos* for use on Friday nights. On the other hand, a Rav must consider the status of the couple. One may need to stretch any lenient consideration to accommodate *ba'alei teshuvah*, those whose keeping *taharas hamishpachah* is in jeopardy or where the loss of one night is an urgent matter. *Igros Moshe's* lenient view must be weighed carefully and applied only where absolutely necessary.

ותבוא לביתה משתחשך וכן סברי התוס' וזה שלא הביאו כלל שיטת הרשב"ם ומשמע שהרא"ש סובר כר"ת מדקט רק שהרשב"ם מחמיר ולא כתב שהרשב"ם אוסר ונמצא שהמחלוקת היא רק לענין אם ראוי להחמיר ולא אם אסור ממש שלכן לא להקל במחלוקת כזה, ובעצם אף אם הרשב"ם היה אוסר כיון שהוא רק איסור דרבנן אף בזמן ממש ובנשי דידן שהוא רק חשש זכות מגזירה כלשון הגמ' ספק וזכות שויגהו רבנן הו' תרי דרבנן היה לנו ג"כ לילך לקולא, אבל אף אם יש קצת טעם להחמיר כדחוינן שהרבה חומרות נהגינן כמו בזמן גמורה ליכא עכ"פ טעם שזחמיר בפלוגתא דחומרא בעלמא, וגם מצד סברת הב"ח בזה שנקט דברי ר"ת באחרונה נראה שסובר כר"ת, ועיין בעה"ש סעי' י"ד שהביא שתי הראיות שהרא"ש סובר כר"ת, (ופליטת הקולמס היה לכתרה שכתב בחלוף להב"ח שהרא"ש סובר כהרשב"ם מחמת שנקטו בתחלה ואינו כן אלא שהבי"ח כתב שהרא"ש סובר כר"ת מחמת שנקטו באחרונה), אבל לפי ראיית הב"ח נמצא שהסור פליג על הרא"ש כדכתב הב"ח, שזה דאי דחוק כדכתב כתר"ת, אלא צריך לומר שהסור כתב דברי ר"ת להלכה כדסובר הרא"ש אבל הזכיר אח"כ דברי רשב"ם לידע שיש מעלה בזה, שלכן כשאינה יכולה לטבול בלילה שהוא אונס יש להתיר לטבול בו' באופן שלא תבוא עד שתחשך לביתה וכדמסיק בסוד"ט להלכה אף בשביל אונס דבטול עונה לילה אחת הוביא כן מעבדה"ג וגם הזאת"ס מסיק כן להלכה יש דאי להתיר.

אבל מה שיש לדון בדבר שהיה עד שתבא לביתה דבחול אם נודמן שאיכא אונס שאינה יכולה לטבול בלילה לטבול בסמך האפשר והמשכון את נטיעתה ברכב (בהמאשין) עד הלילה אבל רוב האונסין הוא בשבת ויר"ט שצריכה לבא לזמן הדלקת הנרות דהרי אף אם הבעל ידליק עבודה הרי א"א יהיה שתסע ברכב מצד החשד וגם יש לחוש שתתאחר ותחלל שבת אשר בשביל זה טוב יותר שתבא לזמן הדלקת הנרות הביתה.

נראה דאם הבעל ילך לבהכ"נ ומן קטן קודם זמן הדלקת הנר והיא חכנס לביתה תיכף לזמן הדלקת הנר, ואף שכתב הזאת"ס דאינו מועיל מה שתלך לבית חברתה באותה העיר כי מה לי בית זה או זה ולא ניתנו דברים לשיעורים, נראה דאין כוונת הזאת"ס אלא באופן שיכול הוא או היא לבוא להפגש משום דהוא יבין באיזה בית נמצאת והיא תרי קדעת שהוא בבית, אבל כשהלך לביהכ"נ שודאי לא יצא משם עד אחר גמר התפילה ועד שיבא הביתה יהיה כבר בלילה אין לחוש לכלום דהרי לא תלך לביהכ"נ ובלא זה לא מובן מש"כ לא ניתנו דברים לשיעורים כאלה דהרי אין כאן נחיתת שיעורים אלא דבר ברור לכל בשוה שאין לה לבא למקום שהוא נמצא דהוא בבית דהא אין

- a. If they have not yet fulfilled the mitzvah of pru u'rvu — be fruitful and multiply (i.e., they have not yet borne a boy and a girl) — they are delaying fulfillment of a Biblical mitzvah.⁵³
- b. Even if they have two children, there is a mitzvah to bring more children into the world.⁵⁴
- c. Even if she is unable to become pregnant,⁵⁵ they have a responsibility to one another⁵⁶ to fulfill the mitzvah of onah.⁵⁷

ובשבט הלוי (ח"ה סק"מ), ולקמן סי' קל"ח
 סמ"ח אות ח' הוצא ממהר"י אסאד
 (יו"ד קרי"ו) להטות בעלת חנות שגוררת חנותה
 בכל יום בשעה מאוחרת, ואם חלף לטובל זמן
 חלטרך לסגור מוקדם וירגישו בטבילה, מותרת
 לאחר את זמן הטבילה עד ליל שבת, כמבואר בס"י
 קל"ח (סמ"ח) שצריך שתהי' טבילה והליכתה
 לנתיבות שלא ירגישו בה, ומ"מ נראה דהיינו
 דוקא בכה"ג כסגירת חנות וכד' שהוא פרסום
 גדול, אך מחשש שירגישו יחידים כגון שהם צדיק
 הורגים או שיש אורחים, אין לדמות הטבילה,
 ובפרט אם לא קיים פו"ר, ויעשו ככל האפשר
 להנתיב.

63 שנה 10 ג' א

62 שנה 10 ג' א

1) ואין לה לאכול בין הרחיצה למבילה:
 ולשחות מותר דאין כאן איסור אכילה
 רק חשש שהמאכל ידבק.
 ובסד"ט (סקמ"ט) ושאר אחרונים כתבו דאסור
 לאכול גם צליל שבת ויו"ט אחר שרחצה,
 ובפתחא וטא (סקמ"ב) כתב דאף במקומות
 שנהגו להתפלל בע"ש מצטוד יום ואכלו סעודת
 שבת קודם הלילה, אסור, דאף דמשום אכילה
 בשר ביום הטבילה ליכא איסורא דהא הוי סעודת
 מנוחה, אך אסור לאכול משום דסמוך לטבילה,
 והתכליל אח"כ. ומ"מ נראה דבשעת הדחק כגון
 שימנעו מסעודה זמן רב או מפני הצושה כגון
 שיש ילדים ויבחינו צוה כשאינה אורחת עמהם,
 יכולה לאכול מלמד בשר ואח"כ תנקה היטב.

שארה ען
 מהלמדי אי וסיק מלא עמיק לחי' מדעי' עקרו צא
 עורה הורחא לכ"י האחד אף שאין בעלם צעיר לריב
 לילך לטובל לאחר עת קפירתה ועשום חשש פכחם לוקחים אללם מינוק
 וענינים צעשה סבת בכרים בלכס מכין אי צעיר עברי וכה"ג עקלין
 מולד אחר לילדת ומפלה להקל כדעת ע"ז צק"י קל"ד צילדת זכר לעצול
 קודם ארבעים ובקצת קודם עמוכים נכד סתכב סתכב פם ע"מ הורחא
 ע"י וצ"י קדמוניות

תשובה
 אב"י חלמדי יד"י יד"י כפ"י הכס ידוע לך מ"ס בפר"י
 סק יעקב סי' פ"ט ק"א צעין סידושי עכנ"י נכד סקדמוני
 כי כל העשנה ידו על הסתמנה ובלאזה אין זה רוחא כי בכל דין ודין
 הסתמנה הספרים ים וייניס ויש מעשאלים והמורוס ידועים לנחור עוב
 וחלים לנכות עונכב סכבנו עקדס בעקווד אל חסו חסו צדכ סכס
 טילכו לזית סטבילה אף שאין בעלם צעיר כלל ככד סתכב כל גדולי אחרונים
 כדברי האחרים דזמן הזה עזילס צוננס לאו ערוס אלא דוקא כעצולס
 צעיר כדי שלא לצמל אפי' ליה אסת מפיו וכעצולר צ"י ק"י וכו'
 וסם צעיר ויל סב"י פס וא"י אונר דלאו סגין דעלמס אלל כמיד עזילס
 צוננס לאו ערוס סה"י אין לך חשש עוצלס כשאין בעלם צעיר עכ"ל גם
 צעיר פס סתכנר גם רע"א ססס כמיד עזילס צוננס לאו ערוס וכו'
 סע"י סיק צ' וגם סע"כ כתב כן סיק ג' חיל ככד ככד דק"ל עזילס
 צוננס צונן סזס לאו ערוס ס"י כמיש כל סוסקיס ולכך אין סכסס
 וצוללס כלל צונן סזס כשאין בעלם צעיר וכן אלמנח ונמולוס
 ססן כדוס אינו עוצלס כלל צונן עכ"ל וכן עצולר צעיר
 מסע"י מלובלין סע"ן ר"ג פוריס סרדצ"י חלק אי' סע"ן כ"ז וס"ין צקסרי
 חק יעקב סע"ן סע"י סיק ו' ובקסרי עכסת יעקב צכ"י סע"ן קל"ז וכ"ן
 סזן סככסת כל גדולי סאמרוניס כדעת ר"ס וס"ע"תו סלבו נעשכ"ן אסריס
 דעזילס צונן לאו ערוס ודאי אין לזח ערדצ"יס ולתפס ערדס עכ"ל אסר
 לל סערוס אנוח"ו ואם יאמר האונר עס ככד סרוס לססע"ר יסע"ר זח

64 שנה 10 ג' א

1) והיא דרובן אינו מקפידים וזו מקפדת מספקת לי ונראה דהוא
 פלוגתא דהרמב"ם והרשב"א שהרמב"ם כתב בפרק ד' מהלכות מקואות (הט"ו)
 שצרה אסת שנקשרה מוללס והוא שיהיה מקפיד עליה ע"כ והדבר ידוע שאין
 דרך העולם להקפיד בקשירת שערות אסת חן ואפילו הכי כתב דאם זו
 מקפדת מוץ וכן נראה שהוא דעת רבינו שכתב (פ"ו) ג"כ נראה ונלק סתסת
 ה"יפודן ומיהו אין דרך בני אדם להקפיד בכך הילכך מי שאינו מקפיד
 אינו מוץ עכ"ל משמע מדבריו צדדיס שמי שמקפיד עליו מוץ ואע"פ
 שאין דרך בני אדם להקפיד בכך אכל מדברי הרשב"א אינו נראה כן סככס
 צבורת סתס (ק"ר ס' ל"א) היו סערוס רחשס קשורות זו סו אס הן קשורות
 אסת אל אסת ויש צהס סרנס קשוריס כן ע"ד סן ערדך האשה להקפיד
 וכן ס"י אלו מוללן ע"כ ה"י שחלס הדבר ערדך האשה להקפיד ולא
 מלס הדבר בקפידתה של זו ו' (א). ובדברי הרמב"ם סכככמי יס לדון א'
 דמשמע דלא חלה הדבר אלל בקפידתה של זו אכל אס אינו מקפדת
 אע"פ ערדך שאר נשים להקפיד לל ס"ין דכטר ידיה אוליגין כ"ן להקל
 כ"ן לססע"ר ושלל מדברי הרשב"א ורבינו ירוסם סכככמי כמכור ור"ע:

אינו כיון דאם עלום אערו ע"ס חשש פכחם לעצול אס אין בעלם צעיר
 ערוס ססס ד"צוק רוח סעוועלס וצויןן סע"י ענינים ענינים ח"וק וס"ין
 סחס סכרים דק"ל סע"רל סכככס ע"י קורל ופ"י קורל לנכככס כלכר
 סעעע"ו סע"רע כן כעס סעע"יס וע"ין צע"יס עס"יס מלובלין סע"ן קע"ז
 לכ"ן אין לנכות כלל וע"י עזילס ס"ילדס סכס ודאי דעת רע"א ססס"י כככ"ו ככ"ו
 עללו צע"ן קל"י עקוס סל"ן עכב לססע"ר אלל צעקוס סכככס סע"כס
 לססע"ר צעקוס סקצ"ו עכב זס גם סע"י ככ"ז סל"ן לסקל צעקוס סע"כס
 קצ"ו לססע"ר וכן רח"י עע"ר ורצ"י סגלוכ"י סקדמוניס צק"י סרלכ
 סכככסו כן עכב לקצ"ו לססע"ר צזס צ"י סקסוק כלל וסעע"י סנומכ"ס
 עעס סדס לסע"רל זו סככ"ו כן לפ"י סרלו ססורוכוס וסעע"ין וסולכ"ן ככס
 בצורכס ו"ס לסוס אס סע"ר לילך לז"ס סעזילס אסר לידן אולי ססור
 וסעע"ר וכס אין לל"יס ע"ד וסעע"ר וסע"י וסע"י וסע"י וסע"י וסע"י
 ל"סס ססור"י י"י וסע"לס נק"כס יוסר ע"י עוועלס יולדס זכר כ"ן ס"ילדס
 ו"י ק"כס עכככס יוסר ע"י לילדס זכר לכן סעע"ר צדורי סאמרוניס כל כ"ן
 וא"ן לזח ערדצ"יס צעקוס סכככ"ו לססע"ר וסע"קל צזס נכד סע"כס לל יסס
 ע"ס כ"ל סק' יעקב :

